

Notat til PMR

Vedlegg til Skjema for litteratur Statsforfatningsrett JUS 2111

1. Innledende bemerkninger

Det foreslås endringer i fagbeskrivelse, kunnskapskrav og litteratur for det obligatoriske faget Statsforfatningsrett JUS 2111 på 3. semester. Bakgrunnen for forslagene er at faget har vært relativt uendret i en årrekke, og det fremstår nå som akutt nødvendig å gjennomføre grep allerede for V2017. Ytterligere endringer kan bli foreslått for H2017 dersom faget menneskerettigheter flyttes fra 2. til 3. semester. Det er imidlertid så store behov for å gjøre noe med faget at det ikke anses forsvarlig, ut fra studentenes situasjon, ikke å gjennomføre noen endringer allerede for V2017.

Undertegnede tok over som ansvarlig faglærer i august, og følgende personer har meldt seg som øvrige faglærere i faget: Eivind Smith, Inger-Johanne Sand, Mads Andenæs, Christoffer C. Eriksen, Vibeke Blaker Strand og Malcolm Langford. Faglærermøte ble avholdt 17. oktober (forfall Andenæs), der samtlige av temaene nedenfor ble tatt opp til orientering og diskusjon. Det har også kommet skriftlige innspill fra noen av faglærerne i e-post i etterkant av møtet. Samtlige har vært gjort kjent med at det vil bli fremlagt forslag til endringer i PMR-møtet 15. november, med siste frist for å fremlegge synspunkter til undertegnede 7. november.

2. Fagbeskrivelse

Endringene i fagbeskrivelsen innebærer først og fremst en pedagogisk klargjøring, både innholdsmessig og språklig. Den tidligere fagbeskrivelsens sterke fremheving av komparasjon, tas ut. For øvrig gjøres ingen materielle endringer.

3. Kunnskapskrav

Endringene i kunnskapskravene har i hovedsak hatt tre formål:

- 1) *Språklig klargjøring.* Det har de siste årene kommet en del henvendelser fra studenter som ikke har forstått flere av formuleringene til kunnskapskravene. I dette forslaget gjøres et forsøk på språklig klargjøring.
- 2) *Tematisk fokus.* Kunnskapskravene har de siste årene hatt formuleringer som passer til oppbyggingen av Eivind Smiths lærebok. Det er generelt viktig å ha

kunnskapskrav formulert på bakgrunn av fagets hoveddeler. Forslaget er derfor basert på en oversikt over de større sentrale hovedlinjene i norsk statsforfatningsrett. Dette muliggjør alternative fremstillinger av hovedlitteraturen, ikke bare det forslaget som nå er fremsatt, men vil også gi rom for eventuell fremtidige alternativer.

- 3) *Komparasjon er flyttet fra "god forståelse" til "kjennskap til"*. Flere års undervisnings- og sensurerings erfaring har etterlatt et klart inntrykk av at studentene har problemer med å bruke komparasjon i statsforfatningsretten som en base for bedre forståelse av norsk rett. Tvert i mot synes det for de fleste studenter å være så mange baller i luften at de mister grepet og fokuset på norsk statsforfatningsrett. Dermed reduseres forståelsen for norsk rett, stikk i strid med intensjonen. Det er i teorien en god tanke å sette nasjonal rett i kontekst, men både lærebok og undervisning bidrar med spredte og usystematiske innblikk, og så tidlig på studiet – og med et så vanskelig og grunnleggende fag – faller alt for mange studenter av. På sikt vurderes det kun å opprettholde komparasjon for forhåndsdefinerte temaer, men pr nå er det ikke læremidler som dekker komparasjon godt nok for få utvalgte temaer. Et foreløpig tiltak for å bøte på de akutte utfordringer som komparasjon gir studentene, er å redusere kunnskapskravet for studentene. Dette vil signalisere at komparasjon, i likhet med historiske og ideologiske linjer, skal bidra til breddeforståelse og kontekstuell forståelse hos studentene, men at det ikke er et mål i seg selv.

4. Litteratur

a) Hovedlitteratur

Endringer i hovedlitteratur består i et forslag om å innta et nytt alternativ 2 som hovedlitteratur. Det foreslås ingen endringer i dagens hovedlitteratur, utover at dette nå vil inngå som alternativ 1. Det er i hovedsak to begrunnelser for endringsforslaget:

- 1) Prinsipielt bør det foreligge alternativ hovedlitteratur i alle fag, fordi studenter tilegner seg kunnskap på ulike måter og gjennom ulike pedagogiske/faglige tilnærminger. For statsforfatningsrett spesielt er det svært mye tilgjengelig litteratur som belyser kunnskapskravene. Dette gjør at det fremstår som noe indoktrinerende bare å tilby ett alternativ for studentene år etter år.
- 2) Det foreligger en del misnøye blant studentene med dagens hovedlitteratur, bl.a. begrunnet med at læreboken til Eivind Smith tidvis er vanskelig å forstå, tidvis mangler fremstillinger av gjeldende rett (selv om den nok problematiserer gjeldende rett) og at den kan fremstå som noe tendensiøs. Det bes ikke om at PMR tar stilling til dette, siden det kan finnes ulike oppfatninger blant studentene.

I denne sammenhengen er poenget at det er et reelt behov og en reell etterspørsel etter et alternativ.

Per i dag finnes ingen oppdatert og lengre fremstilling av statsforfatningsretten. Det er derfor satt sammen et alternativt forslag basert på 4 ulike tekster som til sammen dekker kunnskapskravene. Det totale sidetallet for disse tekstene må beregnes til om lag 330-370 sider. Det gjøres oppmerksom på at dette er betydelig mindre enn dagens hovedlitteratur som har et omfang på ca 450-500 sider. Det er imidlertid vanskelig å oppgi eksakte sidetall for begge alternativene. For dagens omfattende alternativ er petit og alt som sies om SP og ØSK ikke pensum. Mens for alternativ 2 er Dokument 16 i to spalter, der hver eneste side minst utgjør to boksider (og hver side er derfor beregnet som 2 sider). Alternativ 2 må også anses for å inneholde tekster som er mer tettpakket på informasjon. En direkte sammenlikning av sidetall er derfor ikke mulig.

De fire tekstene til alternativ 2 er som følger:

- Benedikte Moltumyr Høgberg, Statsrett – kort fortalt, Universitetsforlaget 2013. Boken dekker samtlige av kunnskapskravenes punkter til ”god forståelse”, men er – i likhet med læreboken til Eivind Smith – tynnere på rettigheter. I tillegg går den ikke i dybden på ideologiske, historiske og komparative elementer, dvs. det som er foreslått som ”kjennskap til”. Boken kommer i ny og oppdatert utgave i januar 2017 (den befinner seg nå til korrektur). Det ligger ingen økonomisk gevinst for undertegnede i å innta boken som hovedlitteratur, siden boken i dag står som innføringslitteratur og uansett kjøpes av så godt som alle studentene. Det er derfor ingen grunn til å anta at salget vil øke om boken tas inn som alternativ hovedlitteratur.
- Dokument 16 (2011-2012), utvalgte kapitler. Mens alternativ 1 har lagt til utvalgte kapitler i menneskerettighetsboken til Njål Høstmælingen fra 2013 (ikke oppdatert for reformen 2014), foreslås det for alternativ 2 at studentene bringes direkte til primærkilden, dvs. forarbeidene til grunnlovsreformen. I tillegg til innføring i rettighetene gir Dokument 16 også en systematisk komparativ oversikt over hver eneste rettighet. Det trekkes også opp ideologiske og historiske linjer innledningsvis og særlig i kapitlet om domstolskontroll. Dokument 16 er tilgjengelig elektronisk på Stortingets hjemmeside uten vederlag og uten at det kreves spesiell tilgang.
- Fredrik Sejersted, Grunnlovens funksjon i de nordiske land, Tidsskrift for Rettsvitenskap 2014. Artikkelen sammenlikner de nordiske lands konstitusjoner, særlig for prosedyrene for grunnlovsendring og for domstolskontroll. Artikkelen er tilgjengelig på Idunn og Lovdata, slik at alle studenter med studierett vil ha direkte tilgang på fakultetets kontoer. Det kan

trolig også legges en lenke i oversikten over litteratur som bringer studentene direkte inn i Idunn.

- Tolkingar av Grunnlova I: Tolkingar av Grunnlova. Om forfatningsutviklinga 1814-2014 (red. Eirik Holmøyvik), s. 11-31 (unntatt punkt 6), Pax Forlag 2013. Alternativt finnes samme artikkel i Eirik Holmøyvik og Dag Michalsen, Lærebok i forfatningshistorie, Pax Forlag 2015, kapittel 2 s. 49-62. Artikkelen til Holmøyvik gir en grundig og lettlest innføring i historiske og ideologiske grunnlinjer i norsk forfatningshistorie fra 1700- og 1800-tallet. Artikkelen er på nynorsk. Den er ikke tilgjengelig elektronisk, men det finnes flere titalls eksemplarer tilgjengelig av begge bøkene på fakultetsbiblioteket og UB. Fakultetsbiblioteket vil gjøre bøkene tilgjengelig i skranken for kopiering. Holmøyvik vil kontakte Pax Forlag med tanke på å avklare muligheten for elektronisk tilgjengelighet dersom PMR vedtar forslaget.

b) Tillegglitteratur

Endringer i tillegglitteratur består i hovedsak av følgende:

- 1) Alle tidligere oppføringer av doktoravhandlinger foreslås tatt ut, inklusive undertegnede egen avhandling. Grunnen er at doktoravhandlinger er krevende lesning og de har ofte ikke den samme fremdriften som mindre artikler. Det gjør dem lite egnet som sidelitteratur for studenter. I stedet bør kortere og mer presise tekster velges til sidelitteratur.
- 2) Det er kommet mange gode innspill fra faglærerne i faget, særlig fra eivnd Smith og Inger-Johanne Sand. Forslagene fra faglærerne er i stor utstrekning imøtekommet, med unntak av doktoravhandlinger. Dette har gjort at listen over sidelitteratur er noe lang. Det understrekes imidlertid at statsforfatningsrett dekker store og mange temaer, og litteraturen på listen over sidelitteratur vil kunne være nyttig for studentene. Dersom det er PMRs oppfatning at listen er for lang, vil undertegnede selvsagt kutte listen til ønsket omfang.

Oslo, 7. november 2016

Benedikte Moltumyr Høgberg

(sign)